

Antropologia kulturowa

Karta opisu przedmiotu

Informacje podstawowe

Kierunek studiów Kulturoznawstwo	Cykl dydaktyczny 2025/2026	
Specjalność -	Kod przedmiotu HKLTS.I2.04486.25	
Jednostka organizacyjna Wydział Humanistyczny	Języki wykładowe polski	
Poziom kształcenia Studia licencjackie I stopnia	Obligatoryjność Obowiązkowy	
Forma studiów Stacjonarne	Blok zajęciowy Przedmioty kierunkowe	
Profil studiów Ogólnoakademicki	Przedmiot powiązany z badaniami naukowymi Tak	
Koordynator przedmiotu	Izabela Trzcińska	
Prowadzący zajęcia	Izabela Trzcińska, Yuliya Zlochevska, Edyta Tobiasiewicz	
Okres Semestr 2	Forma zaliczenia Egzamin	Liczba punktów ECTS 5
	Forma prowadzenia i godziny zajęć Wykład: 30 Ćwiczenia audytoryjne: 30	

Efekty uczenia się dla przedmiotu

Kod	Efekty w zakresie	Kierunkowe efekty uczenia się	Metody weryfikacji
Wiedzy - Student zna i rozumie:			

Kod	Efekty w zakresie	Kierunkowe efekty uczenia się	Metody weryfikacji
W1	zna podstawowe koncepcji teoretyczne dotyczące problematyki kultury oraz zależności zachodzących pomiędzy nimi, a zmianami zachodzącymi w różnych obszarach kultury w społeczeństwie	KLT1A_W07, KLT1A_W11, KLT1A_W12	Kolokwium, Egzamin
W2	zna podstawową terminologię nauk społecznych i humanistycznych	KLT1A_W01	Kolokwium, Egzamin
W3	dostrzega i potrafi wyjaśnić rolę, znaczenie kultury w procesach przemian zachodzących w społeczeństwie	KLT1A_W12	Aktywność na zajęciach
Umiejętności - Student potrafi:			
U1	dostrzega zależności zachodzące pomiędzy zjawiskami kulturowymi i rozumie odmienne postrzeganie życia społecznego przez osoby pochodzące z różnych środowisk i kultur.	KLT1A_U07, KLT1A_U20	Aktywność na zajęciach, Kolokwium, Egzamin
U2	dzięki zdobytej wiedzy o formach uczestnictwa w kulturze, o znaczeniu wartości i norm funkcjonujących w społeczeństwie nabywa kompetencje do publicznego wypowiedzania się i wyrażania opinii	KLT1A_U09	Aktywność na zajęciach
U3	potrafi dostrzegać i interpretować kulturowy dorobek człowieka, a także zjawiska zachodzące w wielokulturowym świecie	KLT1A_U21	Aktywność na zajęciach, Kolokwium, Egzamin
Kompetencje społecznych - Student jest gotów do:			
K1	zna zakres posiadanej przez siebie wiedzy, rozumie potrzebę nieustannego dokształcania się i rozwoju zawodowego	KLT1A_K02	Aktywność na zajęciach

Treści programowe zapewniające uzyskanie efektów uczenia się dla modułu zajęć

Celem zajęć jest przegląd głównych, klasycznych szkół antropologicznych oraz analiza wybranych problemów antropologii kulturowej. W ich trakcie analizowane są założenia metodologiczne, główne pojęcia, oraz wizje kultury charakterystyczne dla ewolucjonizmu, funkcjonalizmu, relatywizmu i interpretacjonizmu. Poza tym omawiane są problemy symbolu, rytuału, specyfiki gatunkowej człowieka i kulturowego konstruowania płci.

Nakład pracy studenta

Rodzaje zajęć studenta	Średnia liczba godzin* przeznaczonych na zrealizowane aktywności
Wykład	30
Ćwiczenia audytoryjne	30
Przygotowanie do zajęć	28
Samodzielne studiowanie tematyki zajęć	33
Egzamin lub kolokwium zaliczeniowe	2
Dodatkowe godziny kontaktowe	5

Łączny nakład pracy studenta	Liczba godzin 128
Liczba godzin kontaktowych	Liczba godzin 60

* godzina (lekcyjna) oznacza 45 minut

Treści programowe

Lp.	Treści programowe	Efekty uczenia się dla przedmiotu	Formy prowadzenia zajęć
-----	-------------------	-----------------------------------	-------------------------

Lp.	Treści programowe	Efekty uczenia się dla przedmiotu	Formy prowadzenia zajęć
1.	<p>Celem zajęć jest przegląd głównych, kluczowych szkół antropologicznych oraz analiza wybranych problemów antropologii kulturowej. W ich trakcie analizowane są założenia metodologiczne, główne pojęcia, oraz wizje kultury charakterystyczne dla ewolucjonizmu, funkcjonalizmu, relatywizmu i interpretacjonizmu. Poza tym omawiane są problemy symbolu, rytuału, specyfiki gatunkowej człowieka i kulturowego konstruowania płci. Podporą dla rozważań teoretycznych jest bogaty materiał etnograficzny. Studenci czytają klasyczne studia kultur tradycyjnych oraz oglądają materiały filmowe przedstawiające życie w czasie zajęć odtwarzany jest także film dokumentalny dotyczący życia i badań Bronisława Malinowskiego, oraz film przedstawiający sylwetkę Jane Goodall i wyniki jej czterdziestoletnich, przelomowych dla nauki badań zwyczajów dzikich szympanów.</p> <p>Kurs skrócony jest z odbywajcymi się w pierwszym semestrze ćwiczeniami do przedmiotu „Wstęp do kulturoznawstwa”, dlatego nie uwzględnia w programie strukturalizmu i postrukturalizmu, szeroko omówionych w trakcie zajęć z „Wstępu”. Dodatkowy program: I. Specyfika człowieka jako gatunku. Człowiek a inne naczelnie. Projektacja filmu udokumentalnego „Zyjące dziko szympanse”. W poszukiwaniu genów człowieka”, reż. Michael Boeckmann, 43 min.</p> <p>Celem zajęć jest próba antropologicznego ujęcia specyfiki gatunkowej człowieka. Problem ten rozważany jest w oparciu o prezentowany materiał filmowy, oraz wiedzę wywniesioną przez studentów z innych kursów.</p> <p>Literatura uzupełniająca: A. Szyjewski, Etnologia religii, Kraków 2001, rozdz. VI i VI (Biologiczne podstawy kultury i religii, Antropogeneza i geneza wierzeń religijnych) s. 133 - 206. E. Nowicka, Świat człowieka - świat kultury, Warszawa 2007, rozdz. V (Geneza kultury), s. 180 - 225. D. Morris, Naga małpa, Warszawa 1974. J. Goodall, W dniu człowieka, Warszawa 1974. J. Goodall, Przez dżunglę od klucza, trzydziści lat obserwacji szympanów nad potokiem Gombe, Warszawa 1995. J. Diamond, Trzeci szympan: ewolucja i przyszłość zwierzęcia zwanego człowiekiem, Warszawa 1996. T. Bielski, O pewnej osobliwości człowieka jako gatunku, w: „Znak”, nr 1/1993. Materiały dodatkowe: Film dokumentalny „Zyjące dziko szympanse. W poszukiwaniu genów człowieka”, reż. Michael Boeckmann, 43 min.</p> <p>II. Ewolucjonizm. Teoria magli Jamesa Frazera. Podstawą dyskusji na tych zajęciach są fragmenty tekstu J.G. Frazera Złota gałąź. Omawiane i poddawane krytyce są główne założenia ewolucjonizmu antropologicznego oraz Frazerowska teoria magli i religii. Lektura obowiązkowa: J. G. Frazer, Złota gałąź, Warszawa 1965, Wstęp, s. 9-22, oraz rozdz. III, Magia sympatyczna, s. 37-69.</p> <p>Literatura uzupełniająca A. Barnard, Antropologia, Warszawa 2006, rozdz. III, Podejścia ewolucyjne, s. 60 - 84 F. Barth, A. Gingrich, R. Parkin, S. Silverman, Antropologia. Jedna dyscyplina, cztery tradycje: brytyjska, niemiecka, francuska i amerykańska, Kraków 2007, Rozwój antropologii w Wielkiej Brytanii, 1830 - 1898, s. 11 - 22. E. Krawczyk, Antropologia kulturowa. Klasyczne kierunki, szkoły i orientacje, Lublin 2003, rozdz. IV, Nurt funkcjonalistyczny w antropologii, 83-106. A. Szyjewski, Etnologia religii, Kraków 2001, rozdz. III, Przejawy „myślenia nieoswojonego”, s. 72 - 111. M. Buchowski, Magia i rytuał, Warszawa 1992. B. Malinowski, Magia, mit, religia, Dział 1, VII, Warszawa 1987.</p> <p>III. Funkcjonalizm. Bronisław Malinowski i jego badania Wyp Tróbrlandia Zajęcia podzielone są na trzy części. Pierwszą z nich poświęconą jest prezentacja sylwetki, metody i wyników badań Bronisława Malinowskiego. Druga analiza podstawowych założeń funkcjonalizmu jako typu refleksji antropologicznej. Trzecia omówieniu najbardziej charakterystycznych cech kultury Wyp Tróbrlandia. W trakcie zajęć projekcja filmu dokumentalnego „Szlachetny dziś”, reż. Jerzy Domaradzki, 53 min. Lektura obowiązkowa: B. Malinowski, Argonauta Zachodniego Pacyfiku. Relacje o Poczyniach i przygodach krajowców z Nowej Gwinei, Warszawa 1986, Wprowadzenie, s. 27-58 Tenże, Życie seksualne dzikich w północno-zachodniej Melanezji, rozdz. VII Podziemie i ciąża w wierzeniach i zwyczajach krajowców, s. 279-316.</p> <p>Literatura uzupełniająca B. Malinowski, Dzieła, Warszawa (różne podtytuły, różne wydania). A. Barnard, Antropologia, Warszawa 2006, rozdz. V, Funkcjonalizm i funkcjonalizm strukturalny, s. 100 - 122. F. Barth, A. Gingrich, R. Parkin, S. Silverman, Antropologia. Jedna dyscyplina, cztery tradycje: brytyjska, niemiecka, francuska i amerykańska, Kraków 2007, Malinowski i Radcliffe-Brown, 1920-1945, s. 22-34. E. Krawczyk, Antropologia kulturowa. Klasyczne kierunki, szkoły i orientacje, Lublin 2003, rozdz. IV, Nurt funkcjonalistyczny w antropologii, 83-106. M. Fils, A. K. Paluch (red.), Antropologia społeczna Bronisława Malinowskiego, Warszawa 1982. J. Tokarska-Balor, Malinowski jako paradoks Klanczy, w: Respublica Nowa, 11/2002. O. Obózka-Dyoniak, Bronisław Malinowski, twórca nowoczesnej antropologii społecznej, Zielona Góra 1996. A. Krzyżaniak-Gumowska, Trobriandy „Życie seksualne dzikich” - wiek później Dary magli ogrodowej, „Polityka” 12 czerwca 2010, wydanie internetowe: http://www.polityka.pl/swiat/obcy/zajec/1506188.1.trobriandy-zycie-seksualne-dzikich-wiek-pozniej/read</p> <p>IV. Funkcjonalizm (2). Wymiana darów w społeczeństwach pierwotnych. Teksty Bronisława Malinowskiego i Marcela Maussa są podstawą do dyskusji nad pojęciem i znaczeniem daru w społeczeństwach pierwotnych, oraz ich interpretacją funkcjonalistyczną. Przedmiotem analizy są zjawiska wymiany u Pigmejów (wzajemne dary rodzin łączących się poprzez małżeństwo), Trobriandczyków (wymiana kula) i Kwakwutłów (potlacz). Ilustracją zajęć jest materiał fotograficzny – archiwalne zdjęcia potlacz u Kwakwutłów i kula na Wyspach Trobrianda. Lektura obowiązkowa: B. Malinowski, Argonauta Zachodniego Pacyfiku. Relacje o Poczyniach i przygodach krajowców z Nowej Gwinei, Warszawa 1986, rozdz. III, Totota Kula, s. 126-155. M. Mauss, Ślicz o darze. Forma i podstawa wymiany w społeczeństwach archaicznych, w: E. Nowicka (red.) Świat człowieka, świat kultury, Antologia tekstów klasycznej antropologii, Warszawa 2007, s. 107-169.</p> <p>Literatura uzupełniająca: patrz literatura do zajęć nr. III M. Mauss, E. Durkheim, Socjologia i antropologia, Warszawa 1973. M. Mauss, H. Hubert, Esej o naturze i funkcji ofiary, Kraków 2005. Materiały dodatkowe: Materiał fotograficzny na temat potlacz u kula. Strona internetowa poświęcona kulturze Kwakwutłów, dostępna pod adresem www.lanec.edu/library/don/copper.htm</p> <p>V. Relatywizm. Ruth Benedict i Margaret Mead. Teksty Benedict i Mead są głównym punktem odniesienia w dyskusji nad specyfiką i głównymi pojęciami relatywizmu jako nurtu refleksji antropologicznej. Lektura obowiązkowa: R. Benedict, Wzory kultury, Warszawa 2002, II Różnorodność kultur, III Integracja kultur, s. 100-139. M. Mead, Dojrzwianie na Samoa, w: E. Nowicka (red.) Świat człowieka, świat kultury, Antologia tekstów klasycznej antropologii, Warszawa 2007, s. 474-506.</p> <p>Literatura uzupełniająca: R. Benedict, Chryzantema i miecz: wzory kultury japońskiej, Warszawa 2003. A. Barnard, Antropologia, Warszawa 2006, rozdz. VII, Od relatywizmu do kognitywistyki, s. 146 - 170. F. Barth, A. Gingrich, R. Parkin, S. Silverman, Antropologia. Jedna dyscyplina, cztery tradycje: brytyjska, niemiecka, francuska i amerykańska, Kraków 2007, Krąg Boas i narodziny antropologii kulturowej, s. 287 - 306. E. Krawczyk, Antropologia kulturowa. Klasyczne kierunki, szkoły i orientacje, Lublin 2003, rozdz. V, Amerykańska szkoła kultury i osobowości, s. 107 - 127. C. Geertz, MyNie-My, czyli aMeRyka-NE aMeRyka, w: Clifford Geertz, Dzieło i zycie, Warszawa 2000, s.141-174.</p> <p>VI. Relatywizm (2). Koncepcja języka Edwarda Sapira i Benjaminia Whorfa Tematem zajęć jest relatywistyczne ujęcie problemu języka. Omawiana jest Saprowska koncepcja języka i nieświadomego modelowania zachowań społecznych, hipoteza Sapira - Whorfa, struktura i metafazyka języka Indian Hopi. Lektura obowiązkowa: E. Sapir, Nieświadome modelowanie zachowań w społeczeństwie, w: E. Nowicka (red.) Świat człowieka, świat kultury, Antologia tekstów klasycznej antropologii, Warszawa 2007, s. 421-434 B. L. Whorf, Model uniwrsium Indian, w: E. Nowicka (red.) Świat człowieka, świat kultury, Antologia tekstów klasycznej antropologii, Warszawa 2007, s. 435-441.</p> <p>Literatura uzupełniająca: B. L. Whorf, Język, myśli i rzeczywistość, Warszawa 1982. E. Sapir, Kultura, język, osobowość, Warszawa 1978. A. Paluch, 1990, Mistrzowie antropologii społecznej, Warszawa 1990, s.178-203. J. Adamowska, S. Niekłosewicz, W zwierciadle języka i kultury, Lublin 1999. P. Bytniewski, Język i kultura w koncepcji E. Sapira i B.L. Whorfa, w: J. Puzna, J. Bartmiński, Język a kultura, tom 2, Zagadnienia leksykalne i aksjologiczne, Wrocław 1991 D. Chandler, The Sapir - Whorf Hypothesis, dostępne pod linkiem www.aber.ac.uk/media/Documents/whorf.html Wendland M., Relatywizm komunikacyjny a problem międzykulturowego porozumienia, dostępne pod linkiem www.hc.amu.edu.pl/numery/2/nomocommunicatvstz.pdf</p> <p>VII. Interpretacyjna teoria kultury Clifforda Geertz (1) Przedmiotem zajęć są główne założenia interpretacjonizmu i charakterystyczna dla niego wizja kultury i antropologii. Wija to jest znacząco odmienna od omawianych do tej pory ze względu na pewien rys postmodernistyczny. Odwołanie się do różnic jest jednym z zadań dyskusji. Lektura obowiązkowa: C. Geertz, Opis gęsty - w stronę interpretacyjnej teorii kultury, w: M. Kempny, E. Nowicka (red.) Badanie kultury. Elementy teorii antropologicznej, Warszawa 2005, s. 35-59. Literatura uzupełniająca: C. Geertz, Interpretacja kultur. Wybrane eseje, Kraków 2005. C. Geertz, Wiedza lokalna. Dalsze eseje z zakresu antropologii interpretacyjnej, Kraków 2005. C. Geertz, Dzieło i życie. Antropolog jako autor, Warszawa 2000. C. Geertz, Zastane światło. Antropologiczne refleksje na tematy filozoficzne, Kraków 2003. C. Geertz, „Anty-relatywizm”, w: Buchowski Michał (red.) Amerykańska antropologia postmodernistyczna, Warszawa 1999, s. 38-63. C. Geertz, O gatunkach znaczących (Nowe konfiguracje myśli społecznej), w: R. Nycz (red.), Postmodernizm. Antologia przekładów, Kraków 1996, s. 214-226. A. Barnard, Antropologia, Warszawa 2006, rozdz. IX, Podejścia interpretacyjne i postmodernistyczne, s. 213 - 239. B. Obózka-Dyoniak, Co to jest postmodernizm w antropologii, w: B. Obózka-Dyoniak (red.), Antropologiczne wizje kultury, Ustroń 2004, s. 209-222. Materiały dodatkowe: Wywiad z Cliffordem Geertzem na youtube, dostępny pod linkami: Cz. I www.youtube.com/watch?v=340Dx3xarD5&feature=channel Cz. II www.youtube.com/watch?v=6BfTV-GV6G&feature=channel</p> <p>VIII. Interpretacyjna teoria kultury Clifforda Geertz (2) Lektura obowiązkowa: C. Geertz „Głęboka gra: walki kogutów na Bali”.</p> <p>IX. Symbol i symbolizm w antropologii Przedmiotem zajęć jest symbol jako przedmiot badań antropologicznych. Pierwszą część zajęć jest poświęconą analizie definicji i struktury symbolu w ujęciu Turnerowskim. Druga, Ortnerowskiej koncepcji symbolu kardynalnego. Lektura obowiązkowa: V. W. Turner, Badania nad symbolami, w: M. Kempny, E. Nowicka (red.), Badanie kultury. Elementy teorii antropologicznej, Warszawa 2005, s. 85-106. S. Ortner, O symbolach kardynalnych, w: M. Kempny, E. Nowicka (red.), Badanie kultury. Elementy teorii antropologicznej, Warszawa 2005, s. 106-117</p> <p>Lektura uzupełniająca V. Turner, Las symboli. Aspekty rytuałów u ludu Ndembu, Kraków 2007. V. Turner, Gry społeczne, pola i metafory. Symboliczne działanie w społeczeństwie, Kraków 2005. V. Turner, Od rytuału do teatru, Warszawa 2006. V. Turner, Proces rytuału. Struktura i antystruktura, Warszawa 2010. V. Turner, E. Turner, Obraz i pielgrzymka w kulturze chrześcijańskiej, Kraków 2009. M. Delfem, Rytuał, anty-struktura i religia, czyli Victora Turnera procesualna analiza symboli, artykuł dostępny pod linkiem www.victorturner.webpark.pl/opus.html</p> <p>X. Rytuał jako przedmiot badań antropologicznych. Ryty przejścia Na zajęciach omawiana jest forma i atrybuty obzędów przejścia, oraz pojęcia liminalności i communitas. Ilustracją do teorii, obok przykładów podawanych przez Turnera, jest materiał filmowy ukazujący rytmy przejścia w społeczeństwach pierwotnych i w kulturze zachodniej. Lektura obowiązkowa: V. Turner, Proces rytuału. Struktura i antystruktura, Warszawa 2010, rozdz. III, Liminalność i communitas, s. 115 - 142.</p> <p>Lektura uzupełniająca: Patrz zajęcia nr. IX A. van Gennep, Obrzędy przejścia, Warszawa 2006. R. A. Rappaport, Rytuał i religia w rozwoju ludzkości, Kraków 2007. K. Podkobi, Socjologia podróży, Poznań 2005, część: Pielgrzymowanie, rites de passage, sacrum, poszukiwanie tożsamości: Victor Turner, Eric Cohen, Nelson Graburn. Materiały dodatkowe: Film dokumentalny „Tabu”, cz. IV „Obrzędy przejścia”, prod. National Geographic (40 min.)</p> <p>XI. Rytuał jako przedmiot badań antropologicznych (2). Problem nieczystości. Tematem zajęć jest nieczystość w ujęciu antropologicznym. W oparciu o tekst Mary Douglas rozważane są dwa alternatywne jej pojęcia - krytykowane przez autorkę tekstu, zakładające pomieszanie pojęcia nieczystości i sacrum w umysłowości pierwotnej, oraz prezentowane przez Douglas - utożsamiające pojęcie nieczystości z anomalią. Ze szczególną uwagą analizowany jest przykład rozumienia nieczystości w starożytnych Izraelitach, którego ilustracją jest Księga Kapłańska. Lektura obowiązkowa: M. Douglas, Czystość i zmaza, Warszawa 2007, s. 51-96.</p> <p>Lektura uzupełniająca: M. Douglas, Symbole naturalne. Rozważania o kosmologii, Kraków 2004. M. Douglas, Ukryte znaczenia. Wybrane szkice antropologiczne, Kęty 2007. M. Douglas, Profile kultury, w: M. Kempny, E. Nowicka (red.) Badanie kultury: elementy teorii antropologicznej, 2003, s. 149-169 Materiały dodatkowe: Wywiad z Mary Douglas na youtube dostępny pod linkiem www.youtube.com/watch?v=yeo7MekgZV6&feature=channel</p> <p>XII. Antropologiczna refleksja nad zagadnieniem płci. Przedmiotem rozważań jest problem kulturowej konstrukcji płci, jej performatywności i uwikłania w relacje władzy. Lektura obowiązkowa: J. Butler, Uwikłani w płęć. Feminizmi i polityka tożsamości, Warszawa 2008, Przedmowa, s. 11-32, rozdz. I, Kobiety jako przedmiot feminizmu, s.43-49, rozdz. II, Obowiązkowy porządek biologicznej płci/ kulturowej płci/ pragnienia, s. 50-53.</p> <p>Literatura uzupełniająca: J. Butler, Właściwe słowa. Nowa nienawidzi i polityka performatywu, Warszawa 2010. J. Butler, Zgądnienie Antygoni. Rodzina między życiem a śmiercią, Kraków 2010. S. B. Ortner, Czy kobieta ma się tak do mężczyzny jak „ natura” do „kultury”? w: T. Hołkowska (red.), Nikt nie rodzi się kobietą, Warszawa 1992. H. Moore, The kulturowe i statyczne - wyjaśnienie i jego kobie, w: M. Kempny, E. Nowicka (red.), Badanie kultury. Elementy teorii antropologicznej, Warszawa 2005, s. 309-339. A. Barnard, Antropologia, Warszawa 2006, rozdział IX, Poststrukturalizm, feminizmi i (inni) niezależni badacze, s. 191 - 213. R. Hryciuk, A. Kościńska (red.), Gender. Perspektywa antropologiczna, Warszawa 2007. C. Owens, Dyskurs trych: feminizmi i postmodernizm, w: R. Nycz (red.), Postmodernizm. Antologia przekładów, Kraków 1996, s. 421-452.</p> <p>XIII. Ponowoczesność jako przedmiot badań antropologicznych. Ostatnie zajęcia z tekstem poświęcone są antropologicznej analizie ponowoczesności i ponowoczesnych wzorów osobowości. Część zajęć przeznaczona jest na podsumowanie całego semestru.</p> <p>XIV. Kolokwium zaliczeniowe.</p>	<p>W1, W2, W3, U1, U2, K1</p>	<p>Ćwiczenia audytoryjne</p>

Lp.	Treści programowe	Efekty uczenia się dla przedmiotu	Formy prowadzenia zajęć
2.	<p>Cel wykładu: Celem wykładu jest zaznajomienie studentów z ogólną tematyką antropologii kultury. Zagadnienia przedstawione podczas wykładu zostaną naświetlone nie tylko od strony antropologii kulturowej, ale także od strony antropologii biologicznej, oraz filozoficznej.</p> <p>Podstawowe problemy:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zajęcia wprowadzające. Antropologia kulturowa: geniza dyscypliny i jej podstawowe definicje. Antropologia kulturowa a antropologia biologiczna i filozoficzna. Dualizm pojęć natury i kultury. 2-3. Historia badań antropologicznych, nurty, szkoły i metody badawcze. Ewolucjonizm, dyfuzjonizm, funkcjonalizm, konfiguracyjizm (kulturalizm). Strukturalizm i poststrukturalizm, szkoły semiotyki. Antropologia interpretacyjna i symboliczna 4. Antropogeneza. Dylematy współczesności: teoria ewolucji, a tzw. „nieinteligentny projekt” – problem ideologizacji dyskusji naukowych. Teorie powstania człowieka i kwestia kryterium człowieczeństwa, anagenetyczne i kladogenetyczne modele ewolucji. Zmienność obrazu drzewa genealogicznego człowieka pod wpływem dokonujących się nieustannie odkryć naukowych. Dylemat neandertalczyka. Rola genetyki w koncepcjach antropogenezy. „Afrykańska Ewa”. 5. Kultury prehistoryczne (solutrejska, orynacka, magdaleńska). Sztuka, wyobrażenia świata w malarskiej jaskiniowości. 6-7. Społeczności zbieracko-łowieckie. Komplex wierzeń szamańskich: pochodzenie i zakres. Pośać szamania - cechy charakterystyczne, model postaci szamania. Wyobrażenie świata w koncepcjach archaicznych. Zagadnienie wyobrażeń archetypowych i ich trwałość. Problem socjalizacji w społecznościach pierwotnych. Problem interpretacji szamanizmu: badania nad odmiennymi stanami świadomości (S. Grof i in., interpretacje semiotyki, E. Novikowa). 8-9. Rewolucja neolityczna. Społeczności wczesnohistoryczne i ogrodnicze – uwarunkowania materialne i duchowe. Zmiana kulturowa związana z przejściem na osiadły tryb życia. Kultury Wielkiej Bogini i matriarchat: współczesna dyskusja. Charakterystyczne cechy symbolizacji i mitologii egipskożyłtycznych i społeczeństw pasterkich. Narodziny cywilizacji. Pierwsze cywilizacje: cechy wspólne 10. Kosmos i chaos. Przestrzeń w wyobrażeniach kulturowych. Mikrokosmos-mezokosmos-makrokosmos. 11. Rodzina i systemy pokrewieństwa. Typy więzi rodzinnych. Problem samoidentyfikacji. Pokrewieństwo jako system symbolizacji 12. Mity i rytuały. Definicje mitu. Zasadnicze typy mitologii i ich uwarunkowania symboliczne. Rytuały przejścia (A. van Gennepa i V. Turnera). Współczesna rytualizacja życia. 13. Magia, religia nauka. Mana. Rodzaje magii (M. Mauss, E. Durkheim, Radcliffe Brown, B. Malinowski). Magia w historii cywilizacji Zachodu. 14. Problem psychofizyczny. Dotychczasowe propozycje rozwiązań: dualizm, mionizm, epifenomenalizm. Podejście psychologii transpersonalnej i holistycznej. Śmierć w perspektywie antropologii biologicznej. 15. Inne antropologie: antropologia doświadczona komunikacji, obrazu, widowiska, miasta. 	W1, W2, W3, U1, U2, U3, K1	Wykład

Informacje rozszerzone

Metody i techniki kształcenia :

Mini wykład, Dyskusja

Rodzaj zajęć	Metody zaliczenia	Warunki zaliczenia przedmiotu
Wykład	Aktywność na zajęciach, Kolokwium, Egzamin	
Ćwiczenia audytoryjne	Aktywność na zajęciach, Kolokwium, Egzamin	

Warunki i sposób zaliczenia poszczególnych form zajęć, w tym zasady zaliczeń poprawkowych, a także warunki dopuszczenia do egzaminu

Wynik egzaminu, obecność na zajęciach - dopuszczenie do terminu poprawkowego jest analogiczne do warunków terminu pierwszego.

Sposób obliczania oceny końcowej

Antropologia kultury Wynik egzaminu pisemnego – 90%, uczestnictwo i aktywność na zajęciach – 10% warunkiem dopuszczenia do testu jest zaliczenie ćwiczeń (test końcowy) Na ocenę z ćwiczeń składa się wynik kolokwium (test końcowy) 80% oraz aktywność i systematyczna praca na zajęciach udokumentowana krótkimi kartkówkami 20%.

Sposób i tryb wyrównywania zaległości powstałych wskutek nieobecności studenta na zajęciach

student musi zgłosić się na konsultacje w celu ustalenia zakresu materiału

Wymagania wstępne i dodatkowe

brak

Zasady udziału w poszczególnych zajęciach, ze wskazaniem, czy obecność studenta na zajęciach jest obowiązkowa

Wykład: Studenci uczestniczą w zajęciach poznając kolejne treści nauczania zgodnie z sylabusem przedmiotu. Studenci winni na bieżąco zadawać pytania i wyjaśniać wątpliwości. Rejestracja audiowizualna wykładu wymaga zgody prowadzącego. Ćwiczenia audytoryjne: Studenci przystępując do ćwiczeń są zobowiązani do przygotowania się w zakresie wskazanym każdorazowo przez prowadzącego (np. w formie zestawów zadań). Ocena pracy studenta może bazować na wypowiedziach ustnych lub pisemnych w formie kolokwium, co zgodnie z regulaminem studiów AGH przekłada się na ocenę końcową z tej formy zajęć.

Literatura

Obowiązkowa

1. Antropologia kultury, Zagadnienia i wybór tekstów, red. A. Mencwel, Warszawa 2005.
2. Barnard A., Antropologia. Zarys teorii i historii, Warszawa 2006.
3. Brozi K. J., Antropologia kulturowa. Wprowadzenie, t. 1- 2., Lublin 1992-1993.
4. Burszta W. J., Antropologia kultury. Tematy, teorie, interpretacje, Poznań 1998.
5. Foley R., Zanim człowiek stał się człowiekiem, Warszawa 2001.
6. Gajda J., Antropologia kulturowa, cz. 1-2, Kraków 2008.
7. Hann Ch., Antropologia społeczna, Kraków 2008
8. Krawczak E., Antropologia kulturowa. Klasyczne kierunki, szkoły i orientacje, Lublin 2007.
9. Levi-Strauss C., Antropologia strukturalna, PIW, Warszawa 1970.
10. Mauss M., Szkic o darze. Forma i podstawa wymiany w społeczeństwach archaicznych.
11. Mauss M., Socjologia i antropologia, Warszawa 1973.
12. Szyjewski A., Etnologia religii, Kraków 2001
13. Turner V., Proces rytualny. Struktura i antystruktura, przeł. E. Dzurak, PIW, Warszawa 2010.
14. Whorf B.L., Język, myśl i rzeczywistość, Warszawa 1992.
15. Zalewski G., Psychologiczne modele świadomości i samoświadomości, Białystok 1992.

Badania i publikacje

Publikacje

1. O duchowości inaczej. Coaching w perspektywie przemian kultury współczesnej, Polish Journal of Arts and Culture, MONOGRAFIE II, Kraków 2013
2. Obraz, mapa i hybryda. Kulturowe aspekty przedstawiania świata, „Polish Journal of the Arts and Culture” 8 (5/2013).
3. Gregory Bateson i nowa duchowość, w: Humanistyczne wyzwania ekologii umysłu: Gregory Bateson w Polsce. The Challenge for Humanities: the Ecology of Mind. Gregory Bateson in Poland, red. M. Jaworska- Witkowska, L. Witkowski, Warszawa 2016, s. 422-454

Kierunkowe efekty uczenia się

Kod	Treść
KLT1A_K02	Jest otwarty na nowe idee i jest gotów do dyskusji nad nimi i wykazuje się przedsiębiorczym myśleniem i działaniem.
KLT1A_U07	Posługuje się strategiami argumentacyjnymi podczas uczestnictwa w debacie.
KLT1A_U09	Analizuje podstawowe teksty kulturoznawcze, identyfikuje ich główne paradygmaty.
KLT1A_U20	Rozumie odmienne postrzeganie życia społecznego przez osoby pochodzące z różnych środowisk i kultur.
KLT1A_U21	Interpretuje zjawiska charakterystyczne dla świata wielokulturowego w kontekście przemian społeczeństw nowoczesnych i ponowoczesnych.
KLT1A_W01	Posiada podstawową wiedzę o obszarach będących przedmiotem badań kulturoznawczych.
KLT1A_W07	Zna główne kierunki rozwoju kulturoznawstwa.
KLT1A_W11	Zna podstawowe relacje zachodzące między głównymi prądami umysłowymi epoki a przemianami dokonującymi się w obszarze kultury i życia społecznego, z uwzględnieniem roli i znaczenia mediów.
KLT1A_W12	Posiada ogólną wiedzę o strukturach i instytucjach społecznych, o istotnych elementach tych struktur i instytucji w kontekście zasad tworzenia i rozwoju różnych form przedsiębiorczości.